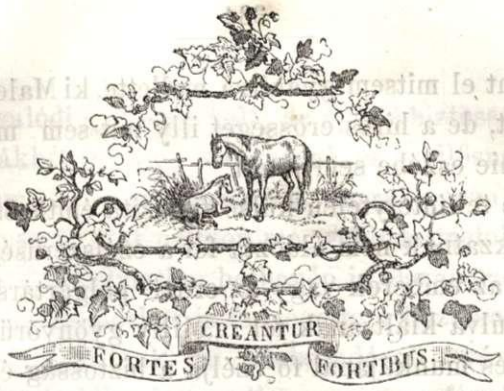

VADÁSZ- ÉS VERSENYLAP.

Péntek, julius 30. **21. sz.** **Második évfolyam 1858.**

Egy róka emlékiratai.

KÖZLI BÉRCZY KÁROLY.

(Folytatás.)

III.

Szüleim palotája, Malepartus vár, a váczi Nasszálnak egy sziklás talajú, sűrű bozóttal fedett völgyes oldalában uralgott a vidéken. Itt láttam én meg (születésem után két héttel) először a napvilágot s az épen akkor nyíló gyöngyvirágot; itt nevekedtem négy ikertestvéremmel, itt töltöttem zsenge korom első három hónapját, míg a zsarnok és irígy emberfajnak a szó legszorosabb értelmében való áskálódása és furakodása ezen ősi várat, a róka épitészet e dicső remekét romba dönté, melly alkalommal mindenünk oda veszett, csak a becsület nem, ez utóbbi czikk nálunk az élettel lévén egyértelmű.

Sok, sok év és esemény választ el életem ezen első szomorú epizódjától; a gyönyörű és kényelmes Malepartus várnak azonban minden része még élénken él emlékezetemben s az ősi fészek művészi belrendezése még mindig szemeim előtt lebeg. Jól mondta Názó: „Natale solum immemores non sinit esse sui.“

A várkapu szirtek és kiálló fagyökerek közé annyira el volt rejtve, hogy gyakorlott éles szem sem fedezhette fel azt egykönnyen s nem egy

gyalogvadász ment el mitsem gyanitva mellette, ki Malepartus várról hallott ugyan valamit, de a hires erősséget illy mit sem mutató mindennapi külső alatt keresnie eszébe sem jutott.

Pedig épen e tekintélytelen külső tanusitá épitő ősöm eszélyességét, melly szép homlokzatnak nem áldozta fel a czélszerűséget. Nem bántotta őt a hiúság, hogy az emberek vagy az erdei polgártársak első lábaikat összecsapván bámúlva kiáltsanak fel: „Milly gyönyörűséges kastély!“ — Nem, néki az épités munkájánál fő czélja a biztosság és elrejtettség volt, mint ezt a kapu belső felén függő rókaczímer (bokrok közötti fáczánra ugró róka) s az alája irt családi jelszó: „Qui bene latuit, bene vixit“ — is bizonyitá.

A várkapu keskeny bejárása rézsút kanyarodva futott lejtősen a földbe s a fő alagútról jobbra és balra több hosszú mellékágazat nyílt, mellyek egymást átczikázva és elnyelve olly tömkeleget alkottak, hogy közöttük csak a várbeli jártas nép ismerte a dörgést. Piczi koromban magam is eltévedtem egyszer az álfolyosók sokaságának miatta.

E folyosók közül kettő az előszobákba vezetett s illyenekkel számra öttel volt várunk ellátva. Mindegyik tojásdad alakú s három láb (emberi, nem rókaláb) átmérőjű vala s mindegyikből ismét új keskeny ágazatok nyíltak keresztül kasúl az előbbiekbe. Az előszobák vagy kamarák leghátúlsója a gyerekszoba volt, hol anyám puha mohból és saját szőréből készitett pamlagon szokta volt feküdni a gyerekágyat. Innen egy legkeskenyebb meredek folyosó eleinte egyenesen lefelé, aztán ivben kanyarodva felfelé vitt, az úgynevezett két katlanszobába, mellyek már magasabbak és tágasabbak lévén, apám és anyámnak hálószobákúl szolgáltak. Ez volt a legerősebb belső vár, mert míg a szoroson át csak egy támadó hatolhatott, addig ezt belőlről négy éles marású fogsor verhette vissza.

Volt ezenkivül Malepartus várnak több mesterséges csigalépcsője és titkos kijárása végveszély esetére, de ezeket apám nekünk — sőt még anyánknak sem fedezte fel, mondván, hogy asszonyok és gyerekek könnyen kifecsegik a titkot. Várunk ostromának utólsó pillanataiban e legtekervényesebb alagon át menekültünk ugyan, de akkor annyira meg voltam rémülve, hogy most a világ minden fogolymadaráért sem találnék rá többé.

E rövid vázlatból látható, hogy Malepartus vár kényelmes biztos ta-

nya s a műépítés valódi gyöngye volt; de épen e biztosság kedvéért csupa földalatti kazamátákból állván, világosnak és szellősnek épen nem vala mondható; miből ama hátrány származott, hogy a nem Luefftől vett, hanem családi gyártmányú illat nagyon meggyűlt termeinkben, valamint a liliputfajú de szörnyű alkalmatlan bolhanép is elszaporodott bennük, sőt időnként a járványos rühmorbus is fenyegette a húzamosan bennlakókat.

De hiszen nem is valánk mi szobatudósok s várunkat csak biztos menedékül a veszély és tél szigora ellen — s nem fényűzési czikk gyanánt tekintők, kivéve talán évenkint egyszer, midőn apám s őseim nőszűlvén, a menyecskét diadallal hozták haza fészkükbe, hol aztán — a világ zajától elvonúlva, boldog szerelmüknek éltek.

Illy februárvégi lakadalomnak lettem én aprilvégi gyümölcse, négy testvéremmel együtt, kik közt fiú kivűlem még egy, a többi lányka volt. Anyánk több hétig szoptatott s miután szemeink felnyíltak, kivitt a várkapu előtti terassera. Milly meglepetés várt itt reánk az ezernyi új tárgy látásán! Milly jól esett a szép világosság s a meleg napsugár! Gyermekies kedvteléssel ujjongva kergetődztünk, ágaskodtunk, birkoztunk, henteregtünk a zöld gyepen s ártatlan szívvel örűltünk az életnek. O gioventu, primavera della vita!

E várkapu előtti pázsit volt gyermekjátékaink s későbbi tanúlmányaink színhelye. Anyánk, a gondos jó anya (hasonlított apánkhoz, csakhogy valamivel kisebb, keble fejérebb s feje hegyesebb volt) résztvett játékainkban s miután elválasztott, legbuzgóbb oktatónk lőn a vadászati nemes szenvedély gyakorlatában. Ezt játszva tevé sajátunkká s nem múlt nap, hogy egy egy kis nyulat, foglyot, madarat vagy legroszabb esetben egeret ne hozott volna, mellyen a vadászattan első elemeiből gyakorlati leczkét adott. Jósága mellett azonban szigorú mester vala, mert ha gyermekeinek valamellyike ügyetlenkedett s ostobáúl viselte magát, azt büntetésűl jól megczibálta, a várba kergette s nem adta ki részét a hozott játékból, mit az illető bűnös keservesen megérezett; mert mellesleg megjegyezve — gyomrunk a többi testrészhez aránylag hatalmasan növekedett.

Ezenkivűl anyánk vakengedelmességre szoktatott. Egy ízben szokott helyünkön játszottunk — ő zsákmányért járt tova Egyszerre messziről paranchangját halljuk: takarodjunk rögtön a gyerekszobába, mert egy kémkutya van a láthatáron. Mi nyakrafőre azonnal betakarodtunk s két napig nem mentünk ki a verőfényre — csupa szófogadásból és nem

félelemből, mit tapasztalatlanságunk még akkor nem ismert. Példa erre a következő eset.

Aratás felé járt az idő s anyánk már már igérgeté, hogy ha jól viseljük magunkat, magával visz vadászkirándulásaira. Ez belénk némi önérzetet öntött s épen e közel jövőről csacsogva ficzkándoztunk a várkapu előtt, (szülőink nem voltak hon) midőn az átelleni dombon egy eddig soha nem látott hosszu alakot pillantottunk meg, ki maga előtt szintén valami hosszú botfélét tartott. Mi tréfából még mumussal ijesztgettük egymást s félelmet szinlelve és játszva, szaladtunk be a várba, de pár percz múlva ismét künn valánk. A hosszú alak már ekkor közelebb jött, azt a botfélét szemeihez emelte s ez — füstöt okádva, hirtelen roppantat dördűl, testvéreim közül pedig kettő ugyanazon pillanatban úgy hanyatt vágja magát, hogy mi többi hárman testükön keresztül iramodtunk vissza sánczaink közé. Benn félig bámúlva, félig nevetve (mert az esemény komoly jelentőségét rövid eszünkkel nem fogtuk fel) néztünk egymásra s miután minden ismét csendes lőn, de kiváncsiságból is, mit csinál oda künn két testvérünk? nem sokára újra kipislantottunk.

No hiszen, ott künn volt a két testvérke, de hol! ott lógott szegény mindakettő ama hoszszú alak tarisznyáján, kihez most már egy második is csatlakozott. E két alak (emberek voltak, de én az embereket csak később tanúltam ismerni) tőlünk csekély távolságra ekként beszélgetett:

„Kár volt a kölykekre lőnöd heves kezdő barátom; az öregeket kellett volna elébb bevárnunk, a többi aztán úgy is a mienk lett volna."

„Tehát azt hiszi bátyám, hogy az öregek nincsenek hon?

„Legalább nagyon valószinű s most csak az ohajtandó, hogy a dolognak ne vették légyen neszét, különben bottal üthetjük nyomaikat."

„Hogy hogy?"

„Mert tudva a történteket, okvetlen kiköltöznének. Lesre ide többé nem jövünk; na de szerzek én neked érte más mulatságot, minőt diákéletedben tudom nem láttál még."

„S mi lesz ez bátyám?"

„Hát majd ásót, fúrót, csákányt — —"

A többit nem hallhattam, mert beszédközben menye eltávoztak. Óh ha sejthettem volna akkor szavaik jelentőségét, az „ásó, fúró, csákány" rendeltetését s azon „mulatság lényegét! Ámde semmi roszat s az emberi ravasz áskálódást épen nem ismerő gyermekkedélyem a beszélgetésből csak

azt jegyezte meg magának, hogy ha szülőink a történtek neszét veszik várunkból okvetlen kiköltöznek. S én mennyire ragaszkodtam a szülői házhoz! A kiköltözés eszméjére majdnem sírva fakadtam. Ezenkivül attól is tartottam, hogy öregeink az eltünt két testvérért engem vesznek kérdőre s ha elmondom az eseményt, a vigyázatlanságnak én iszom meg a levét. Összebeszéltem tehát megmaradt két nővéremmel, hogy apánknak anyánknak a dologról kukkot sem szólunk s azt hazudjuk nekik, hogy a két babát Farkas bácsi vitte el. „Lássátok" — mondám testvéreimnek — apa a nélkül is mindig arra tanít, hogy ha boldogúlni akarunk, ne higyünk senkinek, ne bizzunk senkiben — kezdjük meg e tant mindjárt irányában."

És úgy lőn. Szülőinket rászedtük — s e bizalmatlanság majdnem az összes család bőrébe került, mint ez a következőkből kitűnik.

Pár nap múlva az esemény után egy hajnalon apám anyám a vár benső katlantermében aludt s mi is körülök fészkeltük meg magunkat. A megelőző éj fáradalmait pihenték ki szülőink (szegények egész éjen át a mi gyomrunk érdekében működtek) s eszük ágába sem jutott arra gondolni, a veszélynek minémű fellegei tornyosúlnak fejeink fölött. Anyám volt első, ki éberebb álmából felrezzenve s apám orrát megrántva, igy szólt:

„Talpra apjuk, gyanús neszt hallok kivül, felül, jobbra, balra, mindenfelé!"

Apám rögtön felugrott s ő is, én is és mindnyájan perczig feszülten hallgatóztunk. A zaj nőttön növekedett, a várkaput s fölöttünk a boltozatot erősen döngették, sőt már a várkapun belől is sajátságos nyiszorgás és ugatás volt hallható.

„Ez a borzzal atyafiságos ebek harczi indulója" mondá rémülten, de a helyzethez képest elég lélekéberséggel apám — „a fejünk fölötti döngést ásó, fúró, csákány okozza" (e szavaknál szivemben szemrehányó szurást éreztem) „ez rendszeres várostrom, melly ellen nincs védelmi rendszabály. Meneküljünk a titkos utakon. Te" — s itt anyámhoz szólt — „az első előszobába vezető szorost fogod védeni addig, mig én a legbiztosabb utat kikémelem." S ezzel elrohant.

Hála a szerteczikázó alagutaknak, a borzkutyák nem a főfolyosón nyomúltak befelé s igy pár percznyi időnk maradt az önvédelemre. E pár percz elég volt arra, hogy apám lélekszakadva térjen vissza kémszemléjéből.

„Gyalázat, árulás!“ mondá képéből kikelve — „két rejtekút eltorlaszolva, egy elállva van; nem marad egyéb hátra, mint az utólsó legtitkosabb út, melly az én katlantermemből visz a szabadba. De itt elébb a falat kell legalább félláb nyira áttörni, átharapni, hogy a közlekedési út helyre legyen állitva s még akkor is kérdés, nincs-e a külső nyílás szintén elállva?“

Már ekkor javában folyt a harcz anyám és egy borzeb közt, melly a főfolyosóra találva, ennek szorosán hatolt le az első előszoba felé. Anyám ezt vitézül védte; a harczolók szemei villámokat szórtak, csattogott a fog, a czivakodás hangjai borzasztóan vegyültek össze a fájdalom egyes felsivításával, mert vér is folyt már — s anyám a betolakodó borzebnek épen lefityegő felső ajkát harapta át, midőn apám a külső fellegvár feladását s azt rendelé, hogy villámgyorsan a katlanterembe futván le, annak szorosa legyen védendő addig, mig ő a falon a menekvési útba vezető nyílást harap.

A levonulás megtörtént, a katlanterem szorosánál ismét megújult a borzasztó harcz s anyám itt ujra kivívta az egri nevet hősies viseletével. Apám ez alatt a falat kaparta, harapta, ontotta, de a borzebek is illy módon dolgoztak anyámmal szemközt s ő már már veszve hitt mindnyájunkat, midőn egy véletlen — épen ellenségeink működése, jött segélyünkre.

Ugyan is a katlanterem e védelmekor fejünk fölött a földből, melly a külső dübörgéstől szinte beszakadni készült, egyszerre két hegyes vaseszköz bocsátkozott le. Apám, ki az emberek praktikáját jól ismerte, később mondá, hogy ezek földfúrók voltak, mellyeket ellenségeink felülről útkészítőül fúrtak le azon lapos széles fúró számára, melly ezek után nem sokára lehatolva, jó kiszámítással épen a katlanterembe vezető szoros elé nyomúlt s ezt eme kijárásától végkép elvágta. Ez a borzebek támadási útját is elzárta ugyan, mi azonban foglyok maradtunk- s a felülről leásó emberek zsákjába kerültünk volna, ha apám még jókor át nem töri a kérdéses falat s meg nem nyitja a menekvés útját. . . .

Ki ezen s gyorsan a mint csak lehet! volt ekkor a jelszó. Apám sietésre unszolt s kifelé tuszkolt minket fiatalokat. Dobogó szívvel értünk a külső nyíláshoz, melly egy odvas fa aljában ellenségeinktől észrevétlen maradt. Ezeknek zaja azonban még közel hangzott hozzánk s bár sűrű bozót fedett el előlük, de biztosságban csak akkor érezhettük magunkat, ha pár mértföld választ el gyilkos szereiktől.

Nyakunkba vettük tehát, mint aféle földönfutók, a rengeteget s ekkor történt meg rajtam az, mit már emlékiratom elején említék, hogy anyám egy patak átgázolásánál minket — három gyermekét — szájába szedett s engem bele ejtett a hideg lébe. Ez óta irtózom én úgy a víztől és úszástól.

De azért szerencsésen megmenekültünk — minek legbeszélőbb tanúsága az, hogy most az utókor számára e mémoiresoket írom.

(Folyt. követk.)

Lembergi lóversenyek.

A szomszéd Galiczia lótenyésztése bennünket közelebbről érdekel, mint sem ezen iparág egyik tényezőjét, a lembergi lóversenyeket — habár honi lótulajdonosaink ezekben a nagyobb távolság miatt nem is vehetnek részt — figyelemmel mellőzhetnők. Lapjaink szűk tere nem engedi ugyan a három napon át tartott versenyzés részletes leirását; de az érdekesebb versenyek kiemelése mellett, a többi jellemének rövid ismertetésével az egészről egy általános képet remélünk nyújthatni.

A junius 17. 19. és 21-ére felosztott 14 verseny közül 7, tehát épen fele, kizárólag Galiciában, Bukovinában vagy Krakkóban ellett lovak számára volt fenntartva s ezek némellyikében csak belföldi lovar lovagolhatott. Ezen intézkedés egyrészt buzdító hatással lehetett ugyan a belföldi tenyésztőkre, más részt azonban annak tudata, hogy külföldi jeles ló nem fogja a beltenyésztmény elől a dijat elragadhatni, a tulajdonosokat nem ösztönözheté olly jeles lovak behozatalára, mellyek elébb a versenypályán jelenvén meg, később a jó tenyészanyagot szaporítsák. Egyébiránt e hét verseny dijainak aránylag kis összege (a legnagyobb ezek közt 300 arany, a több 600 pft s ennél is kevesebb volt) csak is a kisebb tenyésztőkre lehetett számitva, kiktől új drága tenyészlovaknak e végetti behozatala nem várható.

A többi hét verseny bármelly országbeli ló számára nyitva állt s még is — ha a környéken fekvő huszárezredek nehány tisztjét leszámitjuk — a versenyekre csak egy idegen nevezett lovat, mi ismét Lemberg távolságának s a díjak aránylagos csekélységének tulajdonítandó. Igy történt, hogy a 14 dij közül 12-őt galiciai tulajdonos nyert s ez a beltenyésztés állapotára nézve örvendetes jelül volna vehető, ha a galiciai lovaknak idegenekkel is lett volna mérkőzni alkalmuk. Mennél nagyobb a concurrentia, annál nagyobb buzgalom fejlik ki a jó ló kiállitására: példa erre maga Anglia is, hol mióta franczia és amerikai tenyésztmény vegyül a versenyekbe, a tulajdonosok közt nem csak gyepérdek, de némi nemzetközi vetélkedés is támadt.

A lembergi versenyek főjellegét tehát abban találjuk, hogy azokra — figyelmet alig érdemlő kivétellel — honi tulajdonos belföldi tenyésztménnyel s legnagyobb részt telivérrel jelent meg. Ezek sebességének megitélésére mérvül nem marad

egyéb fel, mint a terheknek s a futások tartamának összevetése p. o. a pestiekkel — s ezen összehasonlitás nem a galiciai lovak előnyére üt ki. A $3\frac{1}{2}$ mfldet Lembergben Firmament 111 fonttal 8 p. 45 mp. alatt futotta meg, mig pesten ugyanazon távolságra 114 fonttal Vandalnak 7 p. 1 mp. — sőt a berlini reporter szerint csak 6 p. 59 mp. s igy egy egész perczel és 46 mperczel kevesebb kellett. A $2\frac{1}{2}$ mföldet Lembergben 5 p. 37 mp. és 5 p. 43 mp. alatt, Pesten nagyobb teherrel 29 p. és 35 mperczel gyorsabban futották be; Lembergben 1000 ölre 2 p. 28 mp., nálunk 848 ölre 1 p. 45 mp. kellett sat.

Az első nap programmja öt versenyt mutatott fel. Egy 600 ftos egyleti dijért csak 3 éves galiciai lovak futhattak; nyertes Myslovsky Alfred lovag, Away pej kanczája 4 lóhosszal, Iou-will-see és Czyzyk ellen. — A második 600 pft egyleti dijat szintén csak galiciai lovak számára, Myslovsky Antal lovag Empresse nyerte, két vetélytárs ellen. Következett egy gátverseny Bagdat és Birbant közt, lovagolva b. Stauffenberg és gr. Zichy századosok által. Mind a két ló könnyen ugrotta át a $3\frac{1}{2}$ láb magas 4 akadályt, Bagdat 3 lóhosszal győzött. Az erre rögtön következett tisztversenyben gr. Zichy csakhamar visszaadta a kölcsönt s Miss Mary nevű lovával b. Stauffenberg két lovát verte meg. A napot egy 150 aranyos Császárdij zárta be, mellynek nyertese hg Szanguszko Ultimatum pej méne (ap. Obejan, any. Koza), 2-ik ló Wolansky lovag Birbant-ja; futottak még hg Sapieha Ramdy és Wolansky lovag Satellit telivérei.

A második nap az 500 arany első Császárdijjal kezdődött; tétel 200 pft, fele bánat, $3\frac{1}{2}$ mfld.

Hg Sapieha Ádám 5é. p. m. Firmament ap. Planet 111 f.	1
Wolansky lovag, id. p. k. Gosling ap. Touchstone 111 f.	2
Gr. Dzieduszycki p. m. Kometa ap. Caletti 100 f.	3
Heydebrannd úr sz. m. The Young Hack ap. Lanercost 118 f.	0

Három ló visszavonatott.

A tavali első államdij nyertese The Young Hack a nyerpont előtt 300 lépésnyire megsántúlt s innen kezdve a verseny csak Firmament és Gosling közt folyt s az elsőnek 3 lóhosszal való győzelmével végződött.

Egyleti dij 600 pft; nyertes Cielecki Aladár lovag Inkerman méne, Satellit és Vivat ellen; hét ló visszahuzatott. — A lembergi casino tiszteletdíjáért 3 ló versenyezett; győzött Firmament, 2-ik Miss Mary, 3-ik Mimica, tulajd. gr. Schlick. — Aláirási verseny; hat nevezett közül indúlt 4; nyert hg Sapieha Colibri méne.

A harmadik napot a második Császárszárdij 300 arany nyitotta meg s ezt Myslovsky Antal lovag (Empress 4é. p. kanczája (ap. Devils Child, anyja Miss Hurra) nyerte öt vetélytárs ellen, mindamellett hogy egy ízben kitörvén hosszúra vágott s a kitörési pontra visszatérvén, onnan ezalatt előre haladt társait ismét utólérte. Szintén igy tőn a másodiknak beérkezett Kometa is. Egy 500 pftos egyleti dij megint Myslovsky Antal lovagé lőn, ki azt Berengere kanczával nyerte el Szanguszko hg Plata és Wolanski l. Satellit lovai ellen. — Egy második 500 pftos

egyleti dijért ismét azonnal futott Berengere, de a győzelmet Inkerman vívta ki. A 3-ik versenyző Gipsy nincs helyezve. — Következett gr. Dzieduszycky 500 pft díja, mellynek érdekét az emelte, hogy két Császárdij-nyertes Firmament és Ultimatum került benne össze, ez utóbbi azonban elbukott s igy Firmamentnek csak gr. Schlick Mimicáját lőn alkalma két lóhosszal legyőzni. — Ezután egy gátverseny lőn rögtönözve, mellyben hat úrlovar szépen ugratott át négy $3\frac{1}{2}$ láb magas akadályt, győztes pedig fél fejjel Orlowsky lovag Cielecky előtt, nyomukban hg Sapieha. — Végül hg Thurn u. Taxis ezredesnek egy szolgálati lova egy 5 láb magas akadályt gyönyörűen ugrott át.

Egy fogadás Californiában.

Mr Powers híres lovas California fővárosában San Franciscoban fogadott, hogy 150 angol mértföldet 8 óra alatt lóháton hátra tesz, még pedig californiai mustangfaj lovakon. Az 500 dollárban tett fogadást megnyerte, mert a 150 mfldet 6 óra 43 p. és 31 mp alatt lovagolta be május 2-án a versenytéren, mellynek köre valamível több egy mértföldnél, egészen sík s fordulói könnyűek. Mr Powers 25 lovat használt, melly egytől egyig gyepen növekedett vad mustangfaj ló s istálóban soha sem volt. E mustangokat kellőleg idomítva „lasso"-lovakúl használják Californiában; néha azonban megkötik magokat vagy neki szilajodnak. Powers, gyakorlott lovas létére, nehányszor majd lebukott e lovakról, makranczosságuk miatt. Csak kétszer állott meg hét hét perczre. A lóváltás alig került öt másodperczébe. Az első órában 29 mföldet lovagolt s a 128-ik mértföldig a fáradtság semmi jele nem volt rajta észrevehető. Ekkor kissé ernyedni kezdett, de csakhamar új erőre kapott s lovait szóval, ostorral, sarkantyúval sűrgette. Néha néha ülést változtatni igyekezett nyergében s az utolsó ötven mértföld mindegyikénél váltott lovat. E lóváltások alkalmával néha kis darabra futott lova mellett s ezután ügyesen szökve fel nyergébe, egy ríkkantással borzasztó sebesen vágtatott tovább. Az általa lovagolt lovak e műtételre épen nem voltak előkészítve; csak kevéssel előbb fogták el pányvakötéllel a a gyepről, hova a fogadás végeztével minden kefélés vagy ápolás nélkűl visszaverték. Egy egy mértföldet Powers 2 percz s 18—50 mpercz alatt lovagolt.

Összehasonlítva e sebességet azzal, mellyet Mr Osbaldiston Angliában fejtett ki, akkor midőn 200 ang. mföldet 8 óra 42 percz alatt lovagolt, kitűnik, hogy Mr. Powersnek 200 mföld lovaglására 8 óra 58 percz kellett volna, tehát 16 perczel több, mint Osbaldistonnak. Más részt azonban figyelembe veendő az, hogy Osbaldiston 28 lovat használt s ez mind a legjobb állapotban lévő telivér volt.

Mind e két esetet felülmúlja gróf Sándor Móricz tette, ki tíz német vagy is 47 angol mföldet 94 percz alatt lovagolt. Itt tehát egy mföldre csak két percz esett, mindamellett, hogy a gróf csak egyszer váltott lovat s hogy a belovagolt tér nem egy versenytér könnyű sík gyepe, hanem rosz töltés és népes országút volt.

Az európai vadásztársulat Afrikában.

(Folytatás.)

III.

A New-Yorkban megjelenő „Spirit of the Times“ levelezője a vizsgaszemle kalandjairól többi közt igy ír:

„Ain-Mockra vidéke mindennemű apró vaddal bővelkedik. A szalonka- és kacsavadászat felséges s nyulat csak az nem lő ki nem akar. Az időjárás szép és meleg (február végén) mint az angol éghajlat alatt májusban. Én egy caravanséraiben vagy is egy egészen butortalan házban lakom, hol ki enni akar, maga főz magának. Tegnap ép egy szalonkát akartam ebédre elkészíteni, midőn egy tisztességes arab sheik jött hozzám jelenteni, hogy ólját a mult éjjel oroszlány támadta meg s két marháját elvitte. Azonnal az éjféli mészárlás szinhelyére siettem barátommal a sheikkel s nem sokára az állatok vázaira akadtunk, mellyeket a keselyűk nálunknál hamarább fedeztek fel. E ragadozók nyomaiból csakhamar felismertük, hogy itt egy hím és egy nöstény dolgozott, mellyeket azután sakálok, hyénák és vadkutyák vagy talán farkasok serege követett. Nekem természetesen az oroszlányokra volt főgondom s a legértelmesebb arab tanácsára rögtön megindúltam a határozott nyomon, kisérve — nem csekély boszuságomra — a szomszéd falu egész csőcselékétől. A barlangot, e helytől mintegy 10 ang. mértföldnyire, egy völgyben fedeztem fel; az állatkirályi pár azonban kisérőim neszétől felriasztva tovább állt s mélegen hagyta fekhelyét. Ez eléggé boszantó volt, de nem tehettem egyebet, mint addig szidni az utánam kullogó csőcseléket, mig ez végre tőlem csakugyan elmaradt.

Az irányt, merre a két oroszlány menekült, követve, az est egy hegyszakadéknál alkonyodott reám s biztos hivén, hogy az oroszlány erre fog visszatérni, lehető jól elbújtam. Az éj koromfekete volt s egész környezetem élni és mozogni látszott; a sakálok és hyénák orditásai folyvást feszült helyzetben tartottak, pedig egy lépésnyire sem láthattam. Ehangok közé néha oroszlány orditás vegyült. Hallhatta ön már ezt valamelly állatseregletben, de hogy helyes fogalma lehessen e torokhangtehetségéről, itt kell azt hallania honi sivatagában. Ki egyszer hallá, nem egyhamar felejti el

Elég gyakran hallám ugyan gentlemanemet, de rejthelyemhez nem jött közel s igy hajnal hasadtakor fáradtan ugyan, de le nem hangolva tértem vissza az arab douarhoz s reggelizés után ebédeműl nehány foglyot és nyulat lőttem. Este visszatértem régi leshelyemre s nem sokára hallám is jó barátom közelegtét, bár láthatásáról szó sem lehetett, miután az éjet a szakadó eső még sötétebbé tette. Szorosan ügyeltem lőkészletem szárazon tartására s nem is féltem csütörtöktől vagy hibázástól, csak lövésre nyiljék alkalmam. Reggeli három óráig, folyvást hallva vadam szakadozott orditásait, türelmesen vártam, de türelmem végre kimerült s rejthelyemről — hangja irányában előre másztam, mig egyszerre közvetlen közelségéről győződtem meg. Nem láthattam őt, de hallottam sőt éreztem léhlzését. Megvallom,

pillanatra forgott velem a világ s talán a szakadó eső is lehűté vadászhevemet; de már benne voltam s végig kellett vinni a dolgot bár mi áron; ennélfogva összeszedve magam, készen álltam minden eshetőségre s holtcsendesen vártam félóránál tovább, melly idő alatt az oroszlány tőlem nehány ölnyire egyre morgott és hörgött; végre elszántam magam, hogy a közelebbi ismerkedésre az első lépést megtegyem s ovatosan kúsztam a hely felé, hol őt feküdni képzelém. Alig haladtam pár lépésnyire, midőn egyszerre lezuhantam egy vízmosás-árkába, tüskék közepébe, mellyek fölött az esővíz zuhogott. Összevissza ütődve, karczolva s bőrig lucskosan szedkőztem fel s épen a legközelebbi teendőről gondolkoztam, midőn az ágak recsegése s a félreismerhetlen orditás az oroszlány közelségére tőn figyelmessé. Pillanatra látni is véltem őt, bár nedves fegyveremből lövésre gondolni sem lehetett.

Nyomorú állapotom, mellyben a tanyára visszatértem, óvás volt hasonló merényletek ellen. Mondjam-e, hogy pár napig minden tagom fájt? — Most egy nagyobb vadászatra készülünk.

IV.

Több hasonló kalandot is közölhetnénk még, de miután a vizsgálódó kirándulásban — bár több nagyobb vad — oroszlány nem esett, áttérünk magára Jules Gérard naplójára, a mint ezt a „Journal des Chasseurs“ közvetlenül irójától veszi és közli.

Az elővizsgálódók martius végével tértek vissza Afrikából, hova a főexpeditio és Gérard april 30-án indúlt el, egyetlen úti- és veszélytársával, gróf Branicky Konstantinnal, ki miután nem egy lithvániai medvét teritett le, az oroszlányvadászat hevélyeit ohajtá megizlelni. A gróf két cselédet vitt magával, inasát és Valorek nevü vadászát, ki jeles lövő; továbbá tíz vadászkutyát s ezek közt négy vaddisznó fogót, mellyek testvére gróf Branicky Xavér ebóljából valók s európai vadkanokon tehetségüket már megmutatván, most az afrikaiakkal fognak megismerkedni.

Ain-Mokra, május 9. 1858.

Máj. 2-án — irja Gérard — Philippvillebe érkeztünk; 3-án egy oroszlánybarlangot vettünk szemle alá a vad távollétében olly czélból, hogy visszatéret vadászunk reá; 4-én Boneba, 5-én Ain-Mokrába utaztunk; 6-án az erdőben tanyát ütöttünk; 7-én nyomozóink egy oroszlány nyomait jelentik; gr. Branicky és én azonnal az erdőbe megyünk; az állatot nem tartom kinőttnek, mindamellet nyomain megyünk s ezek egész barlangjáig vezetnek. E barlang bejárásához azonban férkezni nem lehet s kénytelenek vagyunk élő csalétket alkalmazni. Öt órakor az odú egy oldalán jó lőpontot választunk s hasztalan állunk lesben az egész esős éjen át. Az oroszlány kiment anélkül, hogy a csalétket észrevette volna.

8-án egy nagy vadkant támadtunk meg a négy kutyával, mellyet gr. Branicky Xavér testvére számára mint falkája javát választott ki. Szép vadászat; élénk hallali. Este Konstantin gróf egy csalétekkel tőn kisérletet, mellyet Lengyelországból hozott s mellynél egy vén sakál lelte halálát. — Ma 9-én reggel nyomozóink ujra az oroszlány nyomaira akadnak. Estére a barlangnyilás előtt foglalunk lesállást.

Eddigelé annyit mondhatok, hogy a képzelhető legpompásabb vadászvidéken vagyunk. Körülöttünk tízezer hectar erdő a legszebb síkföld keretében; egy oldalról a tenger, más oldalról a Fedzara tó; ezen a vízi szárnyasok milliárdja, az erdőkben vadkan, hyéna, sakál s egyéb nagy vad pizseg. Egy nagy vén oroszlány járja be úrként a vidéket s minden éjjel egy egy ökröt lovat visz el; de eddig még nem jutottunk biztos nyomára.

(Folytatjuk.)

A lovakról, nevezetesen pedig a Gróf Bethlen János Ur ő Nagysága ménessiről. *)

Mu'sám a Lovakról akar énekelni;
A Gróf Ménessinek oszlopot emelni:
Kilentz Mu'sák! kik az Hélikon Hegyének
Tetején, Pégazus szárnyas Ló körmének
Rugásából fakadt Hipokréné vizét
Szentnek tartyátok és szeretitek ízét,
Jertek segéljetek! s az én rekedező
Mu'sámnak, azon szent Lónak tsergedező
Forrásából, bár égy italt engedjetek,
Hogy lelkesitetvén együtt tü véletek,
Ezen ditsőséges Tárgyról méltóképpen
Énekelhessen' a szép Lovakról szépen:
Egy oly' Ménes, melynek a nemesedése,
S kevés idő alatt ily' nagyra menése
Tsudállatos, s szintén hitel felett való,
Melyből származik oly' sok szép, és sok jó Ló,
Méltó, hogy elsőbben az ő származását
Emlitsem s Rátzáján kezdjem le-irását:
Mikor Erdély ama hires Ménesekkel
A Mikes, Bethlen Pál, s Vesselényiekkel
Kevélykedett, mikor Dániel is ére
Örömet, és Bethlen Sándor a Testvére
Grófomnak, gyüjtötte a szép s jó Lovakat
Öszve, hogy érhesse utól amazokat:
E'kor néhány darab Kantza a Grófnak-is
Üdvezült Attyáról maradt, de annak- is,
Bár mely jó fajta vólt, a pallérozása
Meg szünvén, követte el ajjasodása:

*) E verses leirás szerzője Iklandi László, e század elején, Kolozsvártt. Egy — ott és akkor megjelent nyomtatványból közli azt szóról szóra A. B. C.

De a tüz s jó erkölts meg-maradott benne,
Mely a jó Ménesre fundamentum lenne:
Már a gondok felett sebessen repülő
Ifju elmét, ama gondosságot szülő —
Emberkor, a Grófban fel váltotta vala;
Szemében tünék e héjjános óldala
Gazdaságának, s el tökéllé magában,
Hogy kedvit töltse a ménes tartásában:
De miért bajoljon kevéssel s rutokkal?
Költsége sem fordul meg az ollyanokkal:
Ez okból el száná magát, hogy nagyittsa
Ménessit, s hibáját annak meg-jobbittsa;
Meg-vette a Villám s Büszke Ménlovakat, [1])
De azoknak vette tsak kevés hasznokat;
Daru-is [2]) a Ménest tsak ugy pallérozta,
Sőt a Printz [3]) a vékony farkut-is béhozta:
Gróf Bethlen Sándor vett vólt Mező-Hegyesből,
Ama válogatott Császári Ménesből
Egy Lovat; szürke vólt: Barbarino neve,
Mert Barbariából eredetet veve,
Az Apja akadván Spanyolok kezibe,
Részesité őtet Spanyol' Ló véribe;
Ezt Gróf Bethlen Sándor nagy áron meg-vette,
De reménségét ki nem elégitette,
Mert tőle majd minden Kantza Kantzát ellett,
Jó Ménlónak való csitkó tsak ritkán lett;
Ezért unalomba jöve a hires Ló,
Meg-hallá a Grófom, hogy el adni való,
Gondolá, jó lenne Kantzát szaporitni,
Ujj Ménesre ezzel utat lehet nyitni;
Meg-vevé, el-vivé Kis Bunra, és nyomba
Hágattata véle kilentzven háromba:
Szép volt: fület, szemet, főt, nyakat és testet
Soha egy Festő is külömbet nem festett:
Jó volt: erős, tüzes, emelő, jó ajju,
Nints abba mód, hogy e legyen rut s rosz faju:
Mégis csuda dolog történt, alig hiszed:
Miként ha Méhedet helyiből elviszed
Bár millyen jó helyre és gazdag mezőbe,
Nem tenyészik jól az első esztendőbe:

---

[1]) Báró Bánffy Jánostól. — [2]) Dániel Gábortól. — [3]) Gróf Haller Jánostól.

Ugy ez elsőnek- is hat faja, melyt nemzett,
Nem vólt dicséretes és tsak rémonda lett
Mintha meg-utálta volna illy magzattyát,
Vagy érezte volna ebből gyalázattját
E vén vitéz, a más esztendőben jobban
Forgódott, s azután mindég hasznosabban :
Igy bánik a vén fa, a mennyit vénhedik
Mind szebb gyümölcsel és jobbal kedveskedik :
Igy Barbarino is aggott vénségire
Minden Csitkót nemzett a grófnak kedvire :
Mig ezer nyolcz százban a köhögős vénség
Elérte, s lenyomta a nagy erőtlenség,
Magát nem birhatta, tereh volt élete,
S egy vitéz puska szó annak véget vete :
Szépen el-temettük, meg-is érdemlette,
Mert talpára a Gróf Ménessit ő tette ;
Tizen-egy rémonda, tizen-három Mén-ló,
És tizen nyóltz Kancza mind Ménesre való.
E vólt az a haszon, melyet a Grófnak tett,
Nem mondhattya senki, hogy jól nem fizetett :
Minden fajait én el nem számlálhatom,
Azok virtussait ide nem irhatom,
E részben tanuld-meg Horácz pennájától :
„Hogy alma nem esik meszsze a fájától.“
Adott fajt sok Hazabéli Uraságnak,
Magyar, Olasz, Német, és Lengyel Országnak,
S Mező Hegyesre-is az apja helyibe
Hol a Ménes volt e fajtának szűkibe !
De leg-jobb fiának itthon kell maradni,
Annak árrát senki nem tudná meg-adni :
S noha egy szürke mag Ló az ő fajából
Nem maradhat-ki a Gróf istállójából ;
Unokáji-is már sokan szaporodtak :
Tizen hat kárba ment : huszan el-adódtak,
Negyven nyolczan élnek : s igy hatvan négy már-ma
A grófnál csitkói s unokái száma
Ritka szerentsés Ló ! emlékezetire
E verseket irom temető kövire :
E sirban árnyékos fáktól bé-fedetve,
Barbarino Ménló nyugszik el-temetve ;
Égy Ménest épite, sok hasznost csinála,
Mig ezer-nyolcz-százban világtól meg-vála :

Ki jársz ez árnyékos ország út hoszszába,
Mondjad: sok ilyen Ló légyen e Hazába.
De minthogy nem elég a fenn tartására,
Így virágzó Ménest birni így Rátzára,
Mert következhetik abból romlottsága,
Elegyitésből leszsz a Csitkók jósága;
Ez okból, még így jó Fajról gondolkozott
A Gróf; kapott, vett, és Ménessibe hozott:
Báró Vesselényi Miklósnál vólt így Ló,
Hertzeg Lichtenstein Ménessiből való;
Fakó vólt a szőre, Spanyol faj, Bellonak
Hivták, s Bethlen Sándor lett ura e Lónak;
Kinek Ménessibe igen sok hasznot tett;
Ennek a fajából a Gróf is egyet vett,
Fakó vólt, s kilentzven-ötben hogy szerezte,
Az apja nevire Bellonak nevezte;
Hágattatott vélle azon esztendőben,
Nagy kár, hogy hágatás közt való időben
Ki-mult e világból s haszna el-haladott
Öt esztendőkig; de magva nem szakadott;
Tőlle hat csitkó, mind paripa származott;
Így csonka hágatás ilyen hasznot hozott:
Fel-nőttek és a Gróf ötöt el-is adott
Közüllök, és fajra tsak eggyel maradott,
Ez a Csinos, ennek is fakó a képe,
El merem mondani rólla: világ szépe.
A Császár számára egy valaki kérte
Az ezer aranyot meg-igérven érte;
Él még, s nem el-adó, senki el-nem kapja
Ezután leszsz még a szebb csitkóknak apja:
Mikor, Barbarinót el-éri haszonnal,
Én-is, mint őtet meg dicsérem azonnal;
Bello fajt immár el adott huszon-kettőt
A Gróf, s találtatik most itten huszon-öt.

(Folyt. következ.)

Kolozsvári gyep.

A f. hó 26. 27. és 30-án tartott kolozsvári lóversenyekről lapjaink jövő száma részletes tudósitást fog közölni; addig is jelentjük, hogy az 500 és 300 arany Csá-

szárdijakért való versenyzés napjául a m. belügyminiszterium ujabban julius 30-át tüzte ki; hogy pedig ezen áttétel a 26 és 27-ki versenynapok érdekességét ne csökkentse, többen egy 60 aranyos elegyversenyt s egy vigaszversenyt rögtönöztek és irtak alá.

Eladó lovak.

Amati 4é. sárga mén, ap. Womersley, any. Sleight of Hand k. — Ára 4000 pft. Venni szándékozók ifj. gr. Batthyány István ő mlgához (Székesfejérvárott) fordúljanak.

Chlumetzen, Csehországban, gróf Kinsky Octáv istállójából.

Mamsell Kipp, fedezte Grízzly Boy. — Maria Mont, fed. Chief Baron Nicholson. — Marie, fed. Grizzly Boy. — Count Eugen ap. Dagobert, any. Irene anyja. — Grizzly Boy ap. Sheet Anchor any. My Mary. — Donau Nymph ap. Satirist any Hilda. — Lady Hilda ap. Buffle any. Hilda. Ezenkivül több félvér herélt, több vadászló és több félvér kancza. — Bővebb felvilágositást ad Jackson idomár helyben. Utólsó posta Pardubitz.

Lóverseny-határnapok:

Sz.-Fejérvár, aug. 21. Pardubitz, oct. 8. és 9.
T.-Sz.-Miklós, september. 26. Arad, oct. 24. és 25.

Nevezési zárnapok:

Aug. 1. — Pest: Ivadékverseny 1861., 1862., 1863. (L. 1857. 20. sz.) — Sz.-Fejérvárt a mezei gazdákét kivéve valamennyi versenyre. (L. 1858. 14. sz.) — Pardubitz: Első Császárdij. Második Császárdij. (L. 20. sz.)

Sept. 5. — T.-Sz.-Miklós: a mezei gazdákét kivéve valamennyi versenyre. (L. 1858. 10. sz.)

Oct. 1. — Pardubitz: Akadályverseny. Trial-Stakes. (L. 6. sz.) — Asszonysági dij. (L. 20. szám.) — Arad: Császári dij. Bohus dij. Tétverseny. Asszonysági dij. Elegyverseny. (L. 18. sz.)

Oct. 16. — Arad: Akadályverseny. Blaskovits István akadályversenye. (L. 18. sz.)

TARTALOM:

Egy róka emlékiratai. (Folytatás.) — Lembergi lóversenyek. — Az európai vadásztársulat Afrikában. (Folytatás.) — Egy fogadás Californiában. — A lovakról, nevezetesen pedig a Gróf Bethlen János Úr ő Nagysága ménesiről. — Eladó lovak. — Lóverseny határnapok. — Nevezési zárnapok.

Megjelen e lap minden hó 10. 20. és 30-án egy iven. Előfizetést elfogad a szerkesztőség Pesten (Szervita-tér 3 sz. 2-ik em.) egész évre 10, félévre 5 fttal pp. Az 1857-ik évi első évfolyam teljes példánya kapható 6 ft. 24 kron p. p.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő Bérczy Károly.

Pest, 1858. Nyomatott Emich Gusztávnál.